

Rapport fra prosjektet Skeiv Rusforebygging

Bakgrunn for prosjektet og målsetting

Skeiv Rusforebygging er et prosjekt hvor medlemmer i Skeiv Ungdom skal få opplæring i å holde kurs for andre om rus og ruskultur, og i hvordan man etablerer rusfrie arenaer i sitt miljø. Gjennom samarbeid og erfaringsutveksling med ungdommer fra Juvente og Ungdom Mot Narkotika (UMN) skal vi sammen se etter gode løsninger og ta et oppgjør med utdaterte normer.

Ungdom fra Juvente og UMN skulle i prosjektet få aktiv trening i å jobbe med vanskelige temaer som ruskultur og normkritikk i en ny ungdomsgruppe, og å være trivselsagenter i egne omgivelser. Ungdom fra Skeiv ungdom skulle få skoloring i rusmidler og ruskultur og sammen med ungdom fra Juvente og UMN jobbe med temaer som identitet, seksualitet og rus.

Juvente har som ungdomsorganisasjon mer enn 30 års erfaring i bruk av ung-til-ung metodikken som i sin tid ble hentet inn fra Sverige. Tanken bak *ung-til-ung metodikken* er at budskap om normer og holdninger best adopteres og forstås av de man er nær i alder og kultur, altså likemen. Skal ungdom snakke om rus, ungdomstid, gruppepress og andre temaer har tanken vært at den samtalen finner størst rom mellom ungdom, fra ungdom, til ungdom. Ved å utfordre generaliseringer og majoritetsmisforståelser om ungdoms konsum av alkohol og andre rusmidler oppøves ungdoms motstandsvilje for å stå imot gruppepress, og til å forstå hvordan de selv er en del av gruppepresset blant jevnaldrende.

I tillegg til ruskompetanse og ung-til-ung metoden, har Juvente lang fartstid med å jobbe med rusfrie miljøer, samt å inkludere avholdsungdom. Avholdsungdom er i dag å anse som en minoritet i Norge, nettopp fordi alkoholkulturen er så sterk i den voksende befolkningen (95 % har drukket alkohol innen 30 års alder).

Skeiv ungdom har utviklet *normkritikk* som sitt antidiskrimineringsverktøy. Dette verktøyet har oppstått som et resultat av flere fagkilder, blant annet idèhistorie og ikke minst gjennom mange ulike mennesker praktiske erfaring med diskriminering og hvordan en kan bekjempe dette. I tillegg til normkritikken har Skeiv ungdom lang erfaring i arbeid med ungdom som er skeive, og med alle de minoritetsutfordringer dette skaper i dagens norske samfunn.

Tanken bak samarbeidet mellom Juvente og Skeiv ungdom var nettopp å lære av hverandres metodiske tilnærming til minoritetsutfordringer, se på læringseffekter mellom organisasjonene. I tillegg ønsket vi å utfordre ungdomsgruppene på å se at også andre ungdommer kan oppfatte seg selv som minoritet, og å utfordre de på å handle tolerant og åpent mot hverandre.

Målsetting:

Lære om organisasjonenes ulike metodiske tilnærming, se på læringseffekter mellom organisasjonene. Teste ut organisasjonenes metoder på nye brukergrupper (i hverandres organisasjoner). Utvikle felles metoder for tilnærming til ruskompetanse, normkritikk og ung-til-ung metoden.

Gi ungdommene en trygg arena for å diskutere temaer som ruskultur og normpress.

Vurdere muligheter for framtidig samarbeid i forhold til metodeutvikling, aktiviteter eller kurs til medlemmer i begge organisasjoner.

Prosjektgjennomføring og metode

Prosjektet ble organisert som to skoleringstreff og et event. De to treffene ble lagt opp til å ha sammenhengende tematikk, slik at de som deltok på treff 1 ville også ha utbytte av treff 2. Det var likevel åpning for nye påmeldte til treff 2.

Eventet ble organisert som et eget prosjekt, hvor også deltagere som ikke deltok på de øvrige skoleringene kunne delta. Hensikten var å arrangere en positiv, rusfri happening i Oslo sentrum hvor flere av aktørene var fra det skeive miljøet i Oslo.

Etter ønske fra Skeiv Ungdom ble skoleringsarrangementene samlokalisert med andre opplæringsaktiviteter i Juvente. Dette ble begrunnet med at separat opplæring i disse temaene (som frittstående arrangementer) kunne føre til stigmatisering av rusproblemene i det skeive miljøet, og dermed forhindre positivt fokus i opplæringen. Dette ble løst ved at de to skoleringsarrangementene ble kjørt parallelt med andre opplæringsaktiviteter i Juvente. Dette var relativt arbeidskrevende (særlig for ansatte), men førte til langt mindre ressursbruk på reise og opphold enn opprinnelig beregnet. Det er derfor et større økonomisk overskudd i prosjektet. Videreføringen av samarbeidet innenfor rammen av de Helsedirektorat-finansierte prosjektet Kolon gjør det interessant å søke om å overføre ubrukte midler til læringsaktiviteter i 2017.

Skoleringstreff 1, Tur til Kvamshaug i Bergen 28.10.-30.10.2016.

Tanken bak første skolering var å invitere til en felles skolering både for ungdom fra Juvente, Ungdom mot narkotika (UMN) og Skeiv ungdom. Første skolering skulle både involvere faglige elementer, sosiale og kulturelle bidrag fra begge organisasjonene. Valg av kurssted falt på Kvamshaug i Bergen. Kvamshaug er eid av IOGT, som er en av voksenorganisasjonene til Juvente. Få av deltagerne hadde tidligere vært på Kvamshaug, og det ble derfor oppfattet som en «nøytral» arena for begge gruppene. Ingen var på besøk på den andre organisasjonens arena. Det var en klar målsetning med skoleringen at ungdommene skulle bli kjent på tvers av organisasjonene og ikke minst bli bedre kjent med organisasjonene Juvente, UMN og Skeiv ungdom.

Medlemmer av Juvente, Skeiv ungdom og UMN ble invitert til å delta på tur til Kvamskogen, utenfor Bergen fra 28.10 - 30.10.2016.

Totalt 30 ungdommer og 4 voksne ledere deltok på turen.

Ungdommene reise til Bergen fra ulike deler av landet. Juvente, UMN og Skeiv ungdom har ikke arrangert tilsvarende tur tidligere.

Det meste av innholdet på skoleringen ble lagt opp som felles skoleringer, workshops og gruppediskusjoner. Videre tok vi i bruk ung-til-ung metodikken som Juvente har langt fartstid i å bruke for å gi ungdommene øvelse i å ta aktivt stilling til ulike problemstillinger knyttet til ruskultur. Ungdommene ble også vist flere filmer knyttet til tema ruskultur og fikk anledning til diskutere innhold, form og uttrykk i etterkant av filmvisning.

Oda Faremo ble hyret inn for å snakke om sin bok, «Bullshitfilter». Boken handler om det krysspresset ungdom utsettes for gjennom sosiale medier og som bidrar til kroppspress, identitetspress og drikkepress.

Skoleringstreff 2, Oslo (25.11.-27.11.2017)

I etterkant av turen til Kvamshaug arrangerte Juvente, UMN og Skeiv ungdom sammen en skolering (fredag 25.11, lørdag 26.11 og søndag 27.11)

Under skoleringen fikk begge ungdomsgruppene undervisning i temaer som ruspolitikk, normkritikk og ung-til-ung metoden. Forsker Jørgen Bramnes (UiO) deltok som innleder med

tema: «Dette gjør rusmidlene med kroppen». Under innlegget til Jørgen Bramnes deltok hele landsstyret til Juventes.

Det ble også gjennomført gruppediskusjoner om både normkritikk og ung-til-ung metoden. Avslutningsvis fikk Skeiv ungdom i samarbeid med ungdom fra Juvente tid til å planlegge egne treff med andre medlemmer fra Skeiv ungdom, hvor rusinformasjon, normkritikk og ung-til-ung skulle være delelementer i opplegget.

Totalt 45 ungdommer og 4 voksne deltok på helgearrangementet.

Eventet SLAM-UP (26.11.17), Sub Scene

Lørdag 26.11 arrangerte prosjektet et kulturelt arrangement (event) som fikk navnet SLAM-UP. SLAM-UP eventet fant sted på Sub Scene i Oslo. Tanken bak SLAM-UP eventet på Sub scene var å skape et rusfritt arrangement som kunne tiltrekke alle organisasjonenes medlemmer. Dette er ikke uten videre enkelt, da disse ungdomsgruppene normalt ikke sosialiserte på samme type arena. For eksempel holder Juvente-ungdommene seg ofte på sine egne rusfrie arenaer, mens UMN ungdommene har andre tilholdssteder og ikke har like tydelige preferanser knyttet til for eksempel alkoholservering. Skeiv ungdom har utelukkende rusfrie arrangementer i regi av organisasjonen, men det er en kjent problemstilling at ungdommer i det skeive miljøet fort kan rekrutteres inn i miljøer hvor et stort spekter av rusmidler er representert. Nettopp disse ulike miljøpreferansene var noe av bakgrunnen for arrangementet på Sub scene. SLAM-UP skulle være mer enn kun et rusfritt arrangement. Tanken var å hente inn artister som nettopp hadde tilhørighet til organisasjonene på et ideelt eller praktisk nivå, eller som ville kunne gi inspirasjon til mange av temaene som skoleringen hadde tatt opp. Artistene som ble plukket ut er kjent for sin tydelige profil knyttet til skeivhet, rusmidler, psykisk sykdom, kropp, seksualitet og minoriteter.

På SLAM-UP eventet fikk organisasjonene inn artister som stand-up komiker *Sofie Frøisa*, slam-poesi duoen *Martine og Tania*, og det skeive pønk bandet *Intetskjønn*.

Totalt 50 ungdommer og 4 voksne deltok på SLAM-UP.

Resultater og resultatvurdering

Våren 2016 var det store utskiftninger i personale, både i Juvente og i Skeiv Ungdom. Dette gjaldt også ansvarlige prosjektledere i begge organisasjoner. UMN har også hatt utfordringer knyttet til kapasitet i personalgruppen. Den praktiske gjennomføringen ble dermed utsatt til august 2016, da Juvente og Skeiv ungdom hadde nye prosjektledere på plass. Organisasjonene fikk derfor kortere tid til spredning av informasjon om skoleringene og gjennomføring av arrangement enn opprinnelig planlagt. Ved bedre tidsrammer kunne informasjon om skoleringene og eventet blitt spredd til større grupper og et høyere antall deltagere kunne vært mulig å oppnå. Likevel har prosjektet bidratt til å finne en form på et samarbeid som er videreutviklet og blitt en del av Juventes prosjektportefølje for 2017 og videre. Etter ønske fra Skeiv Ungdom er videreføringen lagt inn som en del av det universelle pedagogiske tilbudet i prosjektene, og ikke som en egen målrettet kampanje. Tanken bak en slik videreføring er å unngå stigmatisering av rusbruken i det skeive miljøet, og la Skeiv Ungdom selv stå for miljøbyggingsaspektet. Samarbeidet om sosiale tiltak videreføres også, på arrangementsbasis.

Resultatvurdering

Ved ankomst på Kvamshaug helgen var det tydelig en gruppedeling blant Juvente-ungdommen og Skeiv ungdom. Alle holdt seg til sine kjente og det var tydelig sjenanse å spore i begge gruppene. I velkomstlekene på fredag ble Juventerne introdusert til en presentasjonsrunde hvor alle måtte si sitt foretrukne pronomen. Dette var for både ungdommene og lederne i Juvente en helt ny og veldig lærerik opplevelse. Da ble det veldig tydelig hvilke fordommer vi alle tar med oss i møte med nye mennesker og hvor lett det er å ta for gitt en persons kjønn kun basert på utseendemessige karakteristika.

Det ble satt av tid til samtale om disse opplevelsene etter hvert, og ungdommene fra Juvente klarte raskt å venne seg til denne nye tiltaleformen.

Gjennom samlingen ble det tydelig at både Juventerne og Skeiv ungdom ble mer bevisst på egen forståelse og toleranse. Begge gruppene fikk økt selvinnsikt på sitt behov for å bli møtt med toleranse, samt egne fordommer i møte med ukjente. Begge gruppene ble også klar over hvordan gruppepress oppstår og virker og hvordan enkeltpersoner kan utgjøre en stor forskjell i gruppen ved å ta gode valg og støtte andre i vanskelige situasjoner.

Innen lørdag kveld (andre dag på samling) var gruppen blitt en stor gruppe og de tidligere skillene mellom tidligere kjente og gamle kjente var visket ut. Nye relasjoner og vennskap har blitt dannet og organisasjonene har blitt rikere på kunnskap, forståelse og toleranse.

I etterkant av denne samlingen har kryssmedlemsskap oppstått begge veier. Flere fra Skeiv ungdom har valgt å melde seg inn i Juvente og fler Juventere har meldt seg inn i Skeiv ungdom. Enkelte av Juventerne som har meldt seg inn i Skeiv ungdom har gjort dette i solidaritet for organisasjonen, dens kampsaker og medlemmer, ikke fordi de selv har en skeiv identitet eller livsstilsorientering.

Det var en svært krevende prosess å skulle arrangere tre helt selvstendige arrangementer innenfor et tidsrom av 3 måneder (september, oktober og november). Tidligere erfaringer fra organisasjonene tilsier at desember er en måned hvor eksamen og juleforberedelser trekker medlemmenes oppmerksomhet vekk fra arrangementsarrangementer, derfor falt valget på gjennomføring i tidsrommet september, oktober og november.

Juvente har endret intern policy i forhold til sine interne kommunikasjon som et resultat av ny organisasjonskompetanse i etterkant av dette prosjektet. Tidligere opererte Juvente med kategoriene han/hun i all type kommunikasjon med medlemmer. Organisasjonen driver nå aktiv vask av dokumenter for å fjerne flest mulig utelukkende pronomen i organisasjonens tekster. Videre har Juvente innført en ny standard som gir medlemmer mulighet til å velge valgt pronomen og «hvilket navn ønsker du å bli referert til» i alle nye påmeldingsskjemaer. Dette synliggjør organisasjonens bevissthet ovenfor skeive, og viser tydelig at Juvente er et sted for alle, uavhengig av religion, kjønn, seksualitet, politisk orientering og etnisitet.

Tiden ble en kritisk faktor, både i forhold til å bli kjent med ressurspersoner i egen og samarbeidende organisasjon. Tid til god planlegging, samt å få alt det praktiske unna forut for gjennomføring. Tid ble i aller største grad en faktor i forhold til rekruttering og det å få medlemmer i organisasjonene til å prioritere å delta på skoling og SLAM-UP.

Læringskurven for de nye prosjektlederne i både Juvente og Skeiv ungdom var bratte i forhold til å forstå hvordan man skal gå fram for å rekruttere til så omfattende skoleringer og ikke minst et kulturelt arrangement som SLAM-UP. Rekruttering per sms, sosiale medier, bruk av egendesignede webpostere, kjøp av annonseplass i sosiale medier, bruk av samarbeidspartners kanaler osv. Her kom mye ny læring på plass, som vil kunne nyttiggjøres neste gang noe tilsvarende skal planlegges.

Sett i retrospekt kan vi si at vi klarte å mobilisere organisasjonsungdom som allerede er engasjert, vi klarte også å rekruttere nye til å delta på skoleringene. Begge organisasjonene har fått kryssmedlemmer i etterkant av dette prosjektet, flere av disse er nå blitt synlig aktive i andre prosjekter, spesielt i Juvente.

Oppsummering med konklusjon og videre planer

Begge organisasjonene opplevde samarbeidet som positivt, til tross for kort gjennomføringsperiode. Det er mye rom for læring, begge organisasjonene opplevde å lære mye av hverandre. Evalueringen fra ungdommene som deltok tilsier i sum at de hadde stort læringsutbytte av alle innlederne, og at temaene engasjerte dem. De satte størst pris på de aktive workshop-delene av programmet, samt filmene og diskusjonene som skjedde i små grupper og gruppen som helhet.

I etterkant av prosjektet har det vært økt samarbeid om ulike temaer mellom organisasjonene. Juvente og Skeiv ungdom ønsker å fortsette et samarbeid hvor man i fremtiden utvikler et felles metodisk grunnlag basert på de tre pilarene ruskompetanse, normkritikk og ung-til-ung metode. Videreføringen er omsøkt og gitt tilskudd fra Helsedirektoratet innenfor rammen av Juventes treårige prosjektprogram «God ungdomstid».

Skeiv ungdom har sammen med Juvente og andre ungdomsorganisasjoner deltatt på metodekurs i Trygg oppvekst, som er et sosialt modningsprogram (JUBA). Skeiv ungdom og Juvente planlegger i fremtiden å holde kurs på tvers av organisasjonene med bakgrunn i Trygg oppvekst-metodikken.

Organisasjonene vil også samarbeide om fremtidige turer og arrangementer.

